

Radiohuligan / hekaýa

Category: Hekaýalar, Kitapcy

написано kitapcy | 22 января, 2025

Radiohuligan / hekaýa

RADIOHULIGAN

SSSR-de 60-njy ýyllaryň ortalarynda "radiohuliganlar" hereketi örç alyp ösüpdi. Olar 50-nji ýyllarda peýda bolup, hususan-da on ýyllykda werziş bolnan pişä õwrülip, meşhurlyga eýe boldy. Şol döwre çenli radiosöýüjilere çagyryş signalyny almagyň özüne görä kynçylygy bardy. Yönekeý tolkunlary tutmak üçinem şarmankany çyra bilen özbaşdak galaýylap ýokary çäklere birikdirmelidi. Bagty gelen hojaýynlar ýasama radiomagnit tolkunlaryndan peýdalanyp, gije-gündiz öz ýanlarynda ne telewizorda ne radioda hiç bir efire gitmedik aýdym-sazlary diňläp lezzet alýardylar.

Wysoskiý we Bitly dagy, umuman beýleki hemşerileri hem dükanlardan satyn alyp bolmaýan radiopriemnigi özleri bejerip diňlärdiler. Radiostansiýanyň uzaklykdan eşidiliş çägi uly däldi, birnäçe kilometr aralykdan gatnaşykda bolmak ýeterlikdi. Şonuň üçin gjelerine hat-da goňşy şähere-de eşidilerdi. Hukuk goraýy işgärler huliganlara garşy her dürli ýol bilen göreş alyp barýardy. Resmi hasaba alynmadyk radiogeçirijini ýasap ulanýanlara jerime salmak berk ýola goýlupdy. Birinji gezek 10 rubldan 50 rubla çenli, ikinji gezek tutulsaň ~ 150 rubl jerime salnardy. Bu jerime tölegleri diýseň ýokary mukdardaky töleglerdi. Şonda-da öydäki bar ulanylyan geçirijilerden tä ütäge çenli hemmesi radiopriýomnige öwrüldi. Yöne gürrüň tommaýly ýeri başga zatdady.

Öñki uruşly filmleri ýadyňza salyň: şonda çal reňkli penjiresiz kuzowly, antennasy depesinde ýuwaşja aýlanýan, iki birikdirilen diregi ýatladýan ýük maşyny köçede ýörärdi. Ine bir gün hut şoňa meňzeş maşyn Krasnodaryň köçesinde-de peýda boldy. Onuň gelmegin gowulyga ýorulmadı. Şonuň göz açyp-ýumasy

salymda ähli gizlin beketler baglandy. Emma bu bassyr-bussyrlyk radiohuliganlary halas edip bilmedi. Maşynyň depesinden antennany aýyryp şol ýerden çykyp:

– Açyň! Milisiýa! – diýip gapylary kakyp başlanlarynda gizlin radiobekediňem sesine suw sepilen ýaly boldy.

Meniň uly agam Wiktoryň hem radio bolan höwesi ýok däldi... Ol hem beýleki goňsy oglanlar ýaly ähli aýdym-sazlaryny radiostansiýa ýygnapdy. Beýleki kwartalda, bizden birnäçe jaý aňyrda ýasaýan dosty Ýura hem tolkun geçiriji bejerdip, aýdym-saz çatdy.

– Witya, nähili eşidilýärmi?

– Örän oñat! 120 göterimde modulýasiýa!

– Hazır saňa barýan, şol ýerden sesiň hilini diňläp görjek.

Ýura bize Wiktoryň ýanyna gelen dessine radiobeketden eşidilýän aýdym saz kesildi.

-Näme boldy, Witýa?! Hiç zada düşünmedim..

Olar iki bolup Ýuralara gitdiler. Edil şol pursat Ýuralaryň öýünden çykan milisiýalar radiopriomnigi Ýuralaryň gapysynda duran çal reňk yük maşynyna ýüklediler. Ýuranyň ene-atasynyň ahy-nalasyna gulak asmadyk hyýrsyz milisiýalar öz işlerini ýerine ýetirmek bilen boldular. Oglanlar öye ýetmän saklandy hem agşama çenli gizlendi... Witýa Gizlinlik bilen edilýän radiohuligançylygy dowam etmekligiň oňlulygyň üstünden eltmejegine göz ýetirdi. Jowzaly tomusyň ýekşenbe günü. Witýa radiogeçirijini açdy-da, magnitofona zarýadlap aýdym-saz goýberdi. Şol pursat Shaumýan köçesine (häzirki Raşpilewskaýa) köçesinde radioplengator peýda boldy. Ol äwmezlik bilen depesinde antennasyny ýuwaşja aýlandyryp öye tarap öwrüldi. Olaryň gelendiklerinden çaltyk bilen habarly bolundy. Ähli aralykda ses tolkunlary ümsüm boldy.

Bitka hem radiobekedi ölçürdi-de, howlukmaclyk bilen geçirijini gizländen soň maşynyň nirä barýanyny görmek üçin daşary çykdy. Awtoulag goni biziň howlymyza tarap geldi....

Wagt öýläne golaýdy. Uly maşgala naharhanada günortanlyk edinmäge ýygnanypdy. Süýriden gelen uly nahar stoly ak örtük bilen örtülen, on adama niýetlenilip gap-gaçdyr çemçeler taýýar edilip goýulan. Ak çörek kesiliп, aýna gapda ter

pomidordyr hyýardan işdääçar salyngy, ähli zat taýyn. Hut şol wagt gapy kakylýar:

– Açyň! Milisiýa!

Kakam gapyny açanynda işikde keýpihon ýagdaýda duran milisiýlar dogumlylyk bilen:

– Siziň öýňüzde gizlin radiogeçiriji işleýär, kanuny ýagdaýda biz siziň öýüňizde barlag işlerini geçirmeli. Eger öýňüzden radionyň haysy görnüşi çyksa-da size 50 rubl jerime salynar.

Kakam dergazap bolup:

– Witka! Ýene akmaklyk etdiň!

Emma Wiktoryň eýýam bu ýerde aýak yzy-da ýokdy... Milisiýa öýi näçe döküp dörse-de haýsydyr bir radio geçirijiden nam-nyşan tapmady. Diňe Wiktoryň iş stolynyň golaýynda radionyň antenasynyň icki simi çasyp ýatyrdy. Aňtawçylaryň tamasy tala daňylan ýaly boş gitmeli boldular... Garaşylmadık "resmi duşuşykdan" soň maşgaladakylar nahar edinmäge howlukdy. Kakam saçagyň başyna geçdi. Beýlekilerem ýygnandy. Diňe Witýa gelmedi. Ol howluda bolup geçen wakalar boýunça deň-duş dostlary bilen pikir alyşýardy. Ol geçirijini şeyle bir ussatlyk bilen gizläpdir welin, hat-da ony iň tejribeli aňtawçylar hem öýi agdar-düñder edibem tapyp bilmediler! Ejem penjireden guşaklygyna çenli uzadyp:

– Witka, it janly! Hemmeler saňa garaşýar, basym gel nahara! – diyip gygyrdy.

On litrlik pitide taýyn bolan lezzetli kuban gökçorbasyň getirdiler. Witýa duýgydan dolup daşyp gelişine özünü bat bilen oturgyjyna göýberdi. Ejem pitiniň gapagyny galdyrdy, susagy eline aldy. Çorbanyň löderesini almak üçin susagy pitiniň içine batyrdy, Susagy galdyranda pitidäki reňkli simleri g9rüp hemmeler aňk bolup galdylar...

Hut bir sagat mundan öň... olar geleninde Witýa ses geçirijini stolynı üstünde goýup ähli simlerini üzüsdirip, ony gizlemäge amatly ýer gözläp başlaýar. Emma gizlemäge oñaýly ýer ýok. Ynha aşhana, plitada bolsa gaýnap duran çorba. Gizlemek üçin şundan amayly ýer ýokdugyna düşünen Witýa elindäki demiri nahara atyp giýberýär. Ine, şeýdip tutuş maşgala naharsyz galdy...

■ Sözsoň.

Bu wakadan soň, ondört ýaşyma ýetenimde agamdan öý şertlerinde tolkun geçirijini ýasamagyň tärini aýtmagyny haýyş etdim. Witýa eline depder, çyzgyç hem galam aldy-da, üç minudyň içinde kagyzyň yüzüne ynam bilen radiogeçirijiniň shemasyny bir 6PZS lampasyna – sözüň doly manysynda gapma-garsylyklaryň, elektrik güýjini ýygnaýjynyň, transfarmatoryň hem tigiriň çyzgysyny çyzdy. Hem-de ol geçirijini nähili ýasamaly, simleri nirä birikdirmeli, radio lampasyndan radiostansiýanyň alynyş düzgünini jikme jik yzygiderli düşündirdi. Agam Wiktor şeýle bir yhlaslydy. Men hem uly gyzyklanma bilen çyzgy boýunça gerek zatlarymy ýygnanymdan soň hakykatdanam "WEF" radiosyny radiobekede birikdirmäge başladym. Maňa aýdym-saz göýbermek beýle bir gyzykly bolmasa, da esasy zat: ses tolkunlarynyň uzak araçäkden aragatnaşygyny tutmak höwesim ýerine düşüp, Noworossiýadan Krasnodaryň radiosöýüjileri bilen 100 km aralykdan, "Zaporožes" bilen gideniňde 430 km aralykdaky ses tolkunlaryny tutmak başartdy... Bu bolsa az kuwwatly ses geçiriji üçin artygy bilen ýeterlikdi..

Aleksandr RÝAHIN,
31.08.2017 ý Krasnodar.

Rusçadan terjime eden: Has TÜRKMEN.

Hekaýalar